

Stanovisko Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (CZVV) k tiskové zprávě Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ) ke KA č. 16/13 – 10. 4. 2017

NKÚ ve zprávě uvádí, že společná část maturitní zkoušky či jednotné přijímací zkoušky mají poskytovat zpětnou vazbu o dosažené úrovni vzdělání žáků, potažmo kvalitě škol a vzdělávacího systému na úrovni středního a základního školství. To je však jen jedna z několika funkcí (dokonce nikoli primární), které zmiňované evaluační projekty realizované CZVV poskytují. Chceme proto připomenout, že společná část maturitní zkoušky plní především funkci „certifikační“, ověřuje dosažení tzv. minimální hranice vědomostí a dovedností maturantů. Nezanedbatelnou je také motivační funkce, i když s ohledem na působnost napříč obory vzdělání spíše jen v případě těch tradičně slabších. Jednotné přijímací zkoušky pak mají kromě hlavní funkce, kterou je poskytovat ředitelům středních škol srovnatelnou a maximálně objektivní informaci o míře vědomostí a dovedností uchazečů o studium, také významnou motivační funkci. Posouvají tak, jak věříme, často identifikovanou snahu o dosažení co možná nejlepších známek ke snaze o nabytí vědomostí a dovedností potřebných minimálně ke zvládnutí jednotných testů.

Údaj o 1,2 miliardách korun, které, jak uvádí NKÚ, zaplatilo MŠMT v období let 2011 až 2016, je zavádějící. Čtenář zprávy se totiž nedozvídá nic o tom, zda se jedná o investiční výdaje, nebo výdaje na provoz. Považujeme proto za potřebné pro upřesnění uvést, že provozní náklady na realizaci dvanácti zkušebních období maturitní zkoušky dosáhly v CZVV za uvedené období částky přibližně 965 mil. Kč. Jednotné přijímací zkoušky bude CZVV realizovat poprvé v roce 2017.

Proti tvrzení NKÚ, že „Kontrola ukázala, že tyto nástroje nepřispěly ke zvýšení kvality vzdělávání v České republice. MŠMT, školy, ani rodiče nemají k dispozici zpětnou vazbu o úrovni vzdělání žáků, kvalitě škol ani vzdělávacího systému, a to zejména na úrovni základních škol...“ se CZVV musí ohradit. CZVV každoročně zpracovává a předává všem středním školám, které se maturitní zkoušky účastní, detailní závěrečné zprávy. Zprávy obsahují podrobné porovnání výsledků žáků školy a oboru s agregovanými výsledky oborů a všech maturantů. Informace jsou poskytovány na úrovni jednotlivých oblastí ověřované látky, nebo dokonce na úrovni jednotlivých úloh v testech. Zevrubné zprávy poskytuje CZVV i krajům. Počínaje pokusným ověřováním jednotné přijímací zkoušky jsou obdobné zprávy předávány jak středním školám, o které se žáci ucházejí, tak i základním školám, z nichž se ke studiu na maturitní obory hlásí. CZVV pravidelně zveřejňuje agregované výsledky maturitní zkoušky na webovém portálu vysledky.ceremat.cz a doprovází je i efektivní grafickou interpretací, s jejíž pomocí si může každý zájemce porovnat výsledky dvou škol či oborů nebo krajů, a to vše pak s celkovými výsledky v maturitním ročníku. Všechny evaluační projekty zakončuje CZVV závěrečnými analytickými zprávami.

Na základě zkušeností získaných z testování se CZVV nedomnívá, že posun termínu zavedení povinné maturitní zkoušky z matematiky byl, za současné úrovně matematické gramotnosti žáků, chybou. Neopodstatněný se jeví spíše původní záměr učinit tak k roku 2014, a to jen u vybraných oborů. Znamenalo by to totiž, při zachování stejných práv maturantů spojených s maturitním vysvědčením, výraznou disproporci v požadavcích. Zároveň by povinná maturitní

zkouška z matematiky bez poskytnutí dostatečné doby školám i maturantům na přípravu znamenala výrazné zvýšení neúspěšnosti. V přímé souvislosti s tím je potřeba připomenout, že MŠMT na podporu matematiky nerezignovalo. V roce 2013 pověřilo CZVV realizací výběrové zkoušky z matematiky pod názvem Matematika+. Ta si od roku 2014 postupně vybudovala takové postavení mezi vysokými školami, že ji dnes nejméně 20 fakult využívá jako součást kritérií pro přijímání studentů nebo jako podklad pro rozhodování o motivačních stipendiích.

CZVV plně souhlasí s názorem NKÚ, že přesouvání hodnocení písemných prací mezi školami a CZVV negativně ovlivnilo srovnatelnost a objektivnost výsledků společné části maturitní zkoušky. Považuje však za důležité připomenout, že centrální hodnocení přesouvá téměř veškeré náklady spojené s hodnocením písemných prací z českého jazyka a literatury na CZVV, a u nezasvěcené veřejnosti tak vyvolává neopodstatněný dojem dalšího nárůstu nákladů maturitní zkoušky.